

การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด*
THE DEVELOPMENT OF LIFE SKILLS INDICATORS OF THE HIGH SCHOOL STUDENTS
IN THE SERVICE OF THE PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

อรรพรรณ พลายละหาร¹, จำเนียร พลหาญ², อรุสา พรหมทา³
Orawan Playlaharn¹, Chumnian Poollaharn², U-rasa Phomta³
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2,3}
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.^{1,2,3}
Email : oplylaharn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) เพื่อสร้างเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 520 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปคำนวณหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสร้างโมเดลองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ 18 องค์ประกอบย่อย และ 72 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) องค์ประกอบหลักด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบหลักด้านการตัดสินใจ มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบหลักด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ 4) องค์ประกอบหลักด้านการสร้างสัมพันธภาพ มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ 5) องค์ประกอบหลักด้านการตระหนักรู้ในตนเอง มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ และ 6) องค์ประกอบหลักด้านการจัดการอารมณ์ มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด คือ องค์ประกอบหลักด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า ค่าสถิติ $X^2 = 57.081$, $df = 40$, $P\text{-Value} = 0.167$, $CFI = 0.990$, $TLI = 0.983$, $SRMR = 0.018$, $RMSEA = 0.012$ และมีค่า λ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบหลักทักษะชีวิต ทั้ง 6 องค์ประกอบ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โมเดลโครงสร้างการวัดทักษะชีวิตมีความสอดคล้องกลมกลืนกับเกณฑ์ แสดงว่า โมเดลการวัดมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมากเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ผลการสร้างเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเหมาะสมในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การพัฒนา 2. ตัวบ่งชี้ทักษะชีวิต 3. นักเรียนมัธยมศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to develop the life skills indicators of the high school students in the service of the provincial administrative organization 2) to examine the coherence of the life skills model of the high school students in the service of the provincial administrative organization based on the formation and 3) to the development of the empirical data and were to generate the evaluation criteria, and life skills evaluation of the high school students in the service of the provincial administrative organization. This mixed method research. The participants were the school administrators, the head of academic affairs, the head of student affairs, and the chairman of basic education board that were chosen the multistage stage sampling to assure the life skills of the high school students in the service of the provincial administrative organization. The sample consisted of 520. The instruments used in this study were questionnaire. Data analyzed by using a computer program. Calculate the statistics such as mean, standard deviation. And create a model of life skill composition of high school students Under the provincial administration organization with the computer program.

The research results were as follow: 1. The result of the element development and life skills indicators of the high school students in the service of the provincial administrative organization revealed the 6 major factors 18 sup-features and 72 indicators which were 1) The major factor of creative problem solutions involved 3 sup-features 12 indicators 2) the element of decision involved 3 sup-features 12

indicators 3) the element of effective communication involved 3 sup-features 12 indicators 4) the element of building relationship involved 3 sup-features 12 indicators 5) the element of self-awareness involved 3 sup-features 12 indicators and 6) the element of emotional regulation involved 3 sup-features 12 indicators. The highest weigh value of the standard element was the element of the creative problem solutions. 2. The result of life skills constructive model coherent examination of the high school students in the service of the provincial administrative organization found that $X^2 = 3.998$, $df = 2$, $P\text{-Value} = 0.1355$, $RMSEA = 0.042$, $CFI = 0.999$, $TLI = 0.995$, $SRMR = 0.004$, and the weigh value of the six life-skills indicators was at the 0.01 level of significance. The life skills indicator constructive model was in accordance with the criteria which gave on to the very good level of the construct validity and construct reliability. 3. The result of building criteria and the life-skills evaluation of the students in the service of the provincial administrative organization was suitable at the very good level.

Keywords : 1. Development 2. Life Skills Indicators 3. The High School Students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ทักษะชีวิตเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญกับการดำรงชีวิต การพัฒนาทักษะชีวิตเป็นสิ่งที่มีมนุษย์จำเป็นต้องพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องและสม่ำเสมอจนตลอดชีวิตเพื่อให้เกิดความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขและมีคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่นต่อชุมชนต่อสังคมที่เริ่มต้นจากครอบครัวตลอดจนถึงสังคมโลกการได้รับการพัฒนาหรือฝึกทักษะชีวิตที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้เยาวชนมีศักยภาพในตนเองเพิ่มมากขึ้น (Rosen, 2003) โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตเป็นกลวิธีที่สำคัญที่จะช่วยให้วัยรุ่นหรือเยาวชนสามารถที่จะเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและค่านิยมต่างๆ ซึ่งการมีทักษะชีวิตจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นหรือเยาวชนเข้มแข็งขึ้นสามารถที่จะพัฒนาปรับตัวเองให้อยู่ในสถานการณ์ที่ยุงยากได้และช่วยให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีได้ อีกทั้งการนำแนวคิดของทักษะชีวิตมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยต่างๆ ได้ผลการศึกษาในทำนองเดียวกันว่า “ทักษะชีวิต” เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือให้บุคคลเกิดอาวุธทางปัญญาสามารถที่จะต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเองมีความสามารถปรับตัวและพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เมธาวิ อุดมธรรมานุภาพ และคณะ, 2545)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในข้อ 4 คือความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต การดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล จัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสภาพแวดล้อมและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ทักษะเฉพาะวิชาซึ่งเป็นกระบวนการตามธรรมชาติของศาสตร์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเน้นทักษะชีวิตทักษะทางสุขภาพและกระบวนการฝึกปฏิบัติทางพลศึกษา (พิมพ์นธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2550) ทักษะจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยทักษะต่างๆ ส่งผลให้คนฉลาดรู้ฉลาดเลือก และฉลาดปฏิบัติรวมทั้งการรู้จักยับยั้งชั่งใจ บุคคลที่มีทักษะชีวิตจะเป็นบุคคลที่มีเหตุผล (กมลวรรณ จินหน่อ, 2553)

จากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับทักษะชีวิต พบว่าทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและวัยรุ่นไม่ว่าจะเป็นปัญหาการเรียนตกต่ำปัญหาการใช้ยาเสพติดปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัญหาการลดพฤติกรรมเสี่ยงเป็นต้น ทอมสัน รูดอล์ฟและเฮนเดอร์สัน(Thompson; Rudolph; & Henderson, 2004) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่เป็นปัญหา พบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาเด็กและเยาวชนพยายามฆ่าตัวตายไม่ต่ำกว่าวันละ 25 คน ถูกจับกุมในข้อหาก่อคดีอาชญากรรมวันละ 180 คน ถูกจับกุมในข้อหาฆ่าตัวตายวันละ 367 คน และออกจากโรงเรียนกลางคัน จำนวน 2,861 คน ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัญหาครอบครัวและปัญหาของการที่เด็กและเยาวชนขาดทักษะในการดำเนินชีวิต อีกทั้งเนลสัน โจนส์(Nelson-Jones, 1997) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีทักษะชีวิตจะมีจิตใจที่เป็นสุข(Mental Wellness) แต่ถ้าขาดทักษะชีวิตที่เหมาะสมจะไม่สามารถเติมเต็มศักยภาพของตนเองและความต้องการของตนเองได้ สุดท้ายอาจจะนำมาซึ่งความเจ็บป่วยทางจิตใจ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (2554) ได้สำรวจปัญหาของเยาวชนไทย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับปริญญาตรี จำนวน 4,645 คน จาก 25 จังหวัด พบว่าปัญหาอันดับ 1 ของเยาวชนไทยคือปัญหาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อันดับ 2 คือปัญหาการทะเลาะวิวาทอันดับ 3 คือปัญหาการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือย โดยนักวิชาการให้ความเห็นว่าปัญหาดังกล่าวนั้นเป็นผลมาจากครอบครัว และเยาวชนไทยยังขาดทักษะในการดำเนินชีวิตซึ่งสอดคล้องกับยุทธร วงศ์ภิรมย์ศานต์ (2555) ได้กล่าวถึงเด็กและเยาวชนว่า ทักษะชีวิตเป็นทักษะที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถเผชิญหน้าและรับมือกับปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาฆ่าตัวตาย เติบโต วัฒนธรรม และอินเทอร์เน็ตต่างก็เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญ และเล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดขึ้น เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศจากการศึกษานำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาให้พร้อมสู่ความเป็นพลเมืองได้อย่างสมบูรณ์ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2.2 เพื่อตรวจสอบและยืนยันความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2.3 เพื่อสร้างเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 สามารถนำผลการวิจัยและข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน มีขั้นตอนในการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิต เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร สังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทักษะชีวิตและตัวบ่งชี้ของทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลเอกสาร 3) นำผลการสังเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำร่างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 4) นำร่างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาจัดสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาที่พึงประสงค์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 คน หัวหน้างานกิจการนักเรียน 12 คน

ระยะที่ 2 ตรวจสอบและยืนยันความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) นำร่างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้จากการสังเคราะห์ใน ระยะที่ 1 และสร้างแบบสอบถามตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา 2) นำร่างแบบสอบถามตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) เครื่องมือมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป 3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ไปทำการทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ชุด โดยเลือกทดลองใน

โรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำผลการทดลองใช้ มาปรับปรุงเครื่องมือ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง 4)เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ หัวหน้างานกิจการนักเรียน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 520คน โดยผู้วิจัยมีกระบวนการในการเลือกรายชื่อของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(multi-stage random sampling) 5)นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ของข้อมูลมาทำการลงรหัส เพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป 6)รายงานผลการทดสอบและยืนยันความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ยืนยันโดยสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 สร้างเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1)นำกรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ตามโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่สร้างและพัฒนาขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และได้รับการยืนยันโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (ในระยะที่ 2)นำมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผ่านการพิจารณาถ่วงน้ำหนักจากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ แบบประเมินความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2)การจัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ 17 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และรับฟังความคิดเห็น 3)เก็บรวบรวมแบบบันทึกการประชุม แบบประเมินความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จัดทำเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.1.1 องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์(Creative Problem Solving) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 เข้าใจสถานการณ์ปัญหา มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)รับรู้และเข้าใจปัญหาของนักเรียน (2)วางแผนแก้ปัญหา (3)แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ (4)แก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบและมีสติ องค์ประกอบย่อยที่ 2 การสร้างสรรค์วิธีแก้ปัญหา มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์ (2)นำสถานการณ์

รอบตัวมาคิดแก้ปัญหา (3)สร้างสรรค์วิธีแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลกระทบ (4)ใช้ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เฝ้าดูและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบย่อยที่ 3 การเตรียมความพร้อมสู่การแก้ปัญหา มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)รู้เท่าทันปัญหาและสถานการณ์รอบตัว (2)วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยเหตุผล (3)สร้างทางเลือกและหาวิธีในการแก้ปัญหา (4)ตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์

5.1.2 องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ(Decision Making) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 การนิยามปัญหา มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)นิยามปัญหาและระบุปัญหา(2)เข้าใจปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ (3)แยกแยะข้อมูลข่าวสารปัญหาและสถานการณ์รอบตัวและการวิพากษ์วิจารณ์ที่เหมาะสม (4)รวบรวมข้อมูลความรู้จากแหล่งต่างๆ มาสร้างเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ องค์ประกอบย่อยที่ 2 การประเมินทางเลือกในการตัดสินใจ มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)มีทักษะในการแสวงหาและใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ (2)วิเคราะห์ทางเลือก (3)วิพากษ์วิจารณ์วิธีการหรือแนวทางในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล (4)ประเมินทางเลือกอย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจ องค์ประกอบย่อยที่ 3 การเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดี มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย (2)เลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดมาใช้ในการตัดสินใจ (3)แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ (4)แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ

5.1.3 องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ(Effective Communication) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 การใช้ภาษาพูด มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ใช้คำพูดแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้เหมาะสมกับสถานการณ์ (2)พูดสื่อความหมายได้ (3)การนำเสนอ (4)พูดสรุปใจความได้ตรงประเด็น องค์ประกอบย่อยที่ 2 การใช้ภาษาท่าทาง มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)ใช้ภาษาท่าทางประกอบคำพูดได้อย่างเหมาะสม (2)ใช้ภาษาท่าทางสื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ (3)ใช้ภาษาท่าทางในการปฏิเสธต่อรองและขอความช่วยเหลือได้ (4)สื่อสารทางท่าทางความคิดประสบการณ์และความต้องการของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง องค์ประกอบย่อยที่ 3 การประเมินทางเลือกการสื่อสาร มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)รู้วิธีการสื่อสารไปสู่ผู้ฟัง (2)ประเมินวิธีการสื่อสารได้ (3)สื่อสารสู่ผู้ฟังด้วยวิธีที่ง่าย เข้าใจได้เร็ว (4)เลือกวิธีการสื่อสารด้วยคำพูด การเขียน การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการแสดงออกทางท่าทางกิริยาได้เหมาะสม

5.1.4 องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพ(Relationship Skills) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความต้องการเปิดเผยตัวเอง มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับซึ่งกันและกัน (2) มีความเอาใจใส่และให้เกียรติผู้อื่น (3)ทำงานร่วมกับผู้อื่นและทำงานเป็นทีม (4)ปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ องค์ประกอบย่อยที่ 2 การฟังพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)ปฏิบัติตามกฎ

กติกาสังคม (2)เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ (3)เปลี่ยนจากการพึ่งตนเองเป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (4)มีจิตอาสา องค์ประกอบย่อยที่ 3 การสร้างสายสัมพันธ์ มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)รู้จักให้ความช่วยเหลือสนับสนุนผู้อื่น (2)อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (3)มีวิธีการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีให้ยืนยาว (4)สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน

5.1.5 องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนเอง(Self-Awareness) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 การค้นพบจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)เข้าใจถึงจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง (2)กำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินชีวิต (3)กำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินชีวิต (4)รู้เท่าทันชีวิตและสังคม องค์ประกอบย่อยที่ 2 การยอมรับความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)ยอมรับความแตกต่างทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล (2)สะท้อนมุมมองที่ดีของตนเองและผู้อื่น (3)เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย (4)ประเมินความสามารถและความสำคัญของตนเองและผู้อื่น องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)แสดงความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (2)นำเสนอคุณลักษณะที่ดีมีคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (3)แสดงความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถความดีของตนเองและผู้อื่น (4)ประเมินและสร้างข้อสรุปบทเรียนชีวิตของตนเอง

5.1.6 องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการจัดการอารมณ์(Coping Emotional) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 การรู้เท่าทันสภาวะอารมณ์ของตนเอง มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)เข้าใจอารมณ์ของตนเอง (2)ควบคุมอารมณ์ได้เมื่อเกิดความเครียด (3)เข้าใจสาเหตุและจัดการความเครียดได้ (4)วางตัวและกำหนดท่าทีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ องค์ประกอบย่อยที่ 2 การจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีที่เหมาะสม มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)รู้วิธีหลีกเลี่ยงการเผชิญความขัดแย้ง (2)ประเมินสถานการณ์ความขัดแย้ง (3)เลือกวิธีการจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสม (4)ยุติความรุนแรงในสถานการณ์ต่างๆ โดยสันติวิธี องค์ประกอบย่อยที่ 3 การสร้างสุขให้กับตนเองและผู้อื่น มีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1)ตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม (2)รู้วิธีการสร้างความสุขให้กับตนเองและผู้อื่น (3)รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลียงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ (4)สร้างความสุขให้กับตนเองและผู้อื่นได้เหมาะสมกับสถานการณ์

5.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยนำเสนอใน 2 ประเด็น ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันซึ่งก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ทั้ง 6 องค์ประกอบ

พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกค่า และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกขององค์ประกอบ ทั้ง 6 โมเดล พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) ของตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่โมเดลโครงสร้างการวัดทักษะชีวิต ความสอดคล้องกลมกลืนกับเกณฑ์ แสดงว่าโมเดลการวัดมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก

5.2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ก่อนทำการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อย ทั้ง 18 องค์ประกอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกองค์ประกอบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบย่อย ทั้ง 18 องค์ประกอบมีความเหมาะสมอย่างมากที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ดังนี้ (1)โมเดลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า จากการตรวจสอบข้อมูลพบว่า ค่า KMO เท่ากับ 0.978 แสดงว่า ข้อมูลชุดนี้เหมาะสมมากกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ (2)ทุกองค์ประกอบของตัวบ่งชี้รวมทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า โดยตัวบ่งชี้รวมทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) ที่มีค่ามากที่สุดคือ องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รองลงมาเป็นด้านการตัดสินใจ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างสัมพันธภาพ และด้านการจัดการอารมณ์ ตามลำดับ โดย ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิต ได้แก่ $X^2 = 57.081$, $df = 40$, $P\text{-Value} = 0.167$, $CFI = 0.990$, $TLI = 0.983$, $SRMR = 0.018$, $RMSEA = 0.012$ แสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างของการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิต มีความเชื่อมั่นสูงกว่า 0.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถใช้ประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบและยืนยันความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	น้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน (λ)	ความคลาด เคลื่อน (S.E)	Z-test	R ²	CR.
1. การแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ (CPS)	1.1 เข้าใจสถานการณ์ปัญหา	0.690 ^{**}	0.036	20.500	0.600	0.973
	1.2 การสร้างสรรค์วิธีแก้ปัญหา	0.572 ^{**}	0.139	25.838	0.528	
	1.3 การเตรียมความพร้อมสู่การแก้ปัญหา	0.642 ^{**}	0.037	24.102	0.562	
2. การตัดสินใจ (DK)	2.1 การนิยามปัญหา	0.635 ^{**}	0.032	19.046	0.530	0.968
	2.2 การประเมินทางเลือกในการตัดสินใจ	0.618 ^{**}	0.036	18.935	0.532	
	2.3 การเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดี	0.633 ^{**}	0.038	18.495	0.553	
3. การสื่อสารอย่างมี ประสิทธิภาพ (EC)	3.1 การใช้ภาษาพูด	0.608 ^{**}	0.034	18.053	0.531	0.961
	3.2 การใช้ภาษาท่าทาง	0.621 ^{**}	0.035	19.605	0.542	
	3.3 การประเมินทางเลือกการสื่อสาร	0.609 ^{**}	0.033	18.633	0.522	
4. การสร้างสัมพันธภาพ (RS)	4.1 ความต้องการเปิดเผยตัวเอง	0.629 ^{**}	0.033	17.426	0.530	0.966
	4.2 การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน	0.607 ^{**}	0.038	19.2465	0.531	
	4.3 การสร้างสายสัมพันธ์	0.595 ^{**}	0.032	17.135	0.525	
5. การตระหนักรู้ในตนเอง (SA)	5.1 การค้นพบจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง	0.660 ^{**}	0.036	18.270	0.534	0.978
	5.2 การยอมรับความแตกต่างของตนเอง และผู้อื่น	0.637 ^{**}	0.039	17.981	0.536	
	5.3 ความภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น	0.566 ^{**}	0.038	16.594	0.528	
6. การจัดการอารมณ์ (CM)	6.1 การรู้เท่าทันสภาวะอารมณ์ของตนเอง	0.621 ^{**}	0.037	17.250	0.540	0.967
	6.2 การจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีที่เหมาะสม	0.592 ^{**}	0.046	18.594	0.540	
	6.3 การสร้างสุขให้กับตนเองและผู้อื่น	0.601 ^{**}	0.036	17.219	0.530	

$\chi^2 = 57.081$, $df = 40$, $P\text{-Value} = 0.167$, $CFI = 0.990$, $TLI = 0.983$, $SRMR = 0.018$, $RMSEA = 0.012$

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.3 ผลการสร้างเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปรากฏผล ผู้วิจัยใช้กระบวนการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และสามารถจัดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมของเกณฑ์จากมากไปน้อยตามลำดับดังนี้ ทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.52$) ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.41$) ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.33$) ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ($\bar{X} = 4.31$) ทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพ ($\bar{X} = 4.28$) และทักษะชีวิตด้านการจัดการอารมณ์ ($\bar{X} = 4.18$) ซึ่งการสร้างเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นั้น มีคุณภาพและ

ครอบคลุมด้านการประเมินทั้ง 6 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย และ 72 ตัวบ่งชี้ สามารถนำเกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบไปใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งเรียนรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ และการตรวจสอบเนื้อหาของตัวบ่งชี้ที่นำไปใช้เป็นข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ด้วยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) และปรับตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้องค์ประกอบย่อย 18 องค์ประกอบ และ 72 ตัวบ่งชี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60–1.00 ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2554) ที่ระบุว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องจะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .05 แสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 โดยค่าสถิติมากกว่า .80 อยู่ในระดับดี แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้สอดคล้องกับ มนลดา กล่อมแก้ว (2555) ได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะชีวิตทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .85 แสดงว่าแบบวัดทั้งฉบับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นเชื่อถือได้

6.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สรุปได้ดังนี้ 1)ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก พบว่า โมเดลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า พบว่า ค่า KMO เท่ากับ 0.978 แสดงว่า ข้อมูลชุดนี้เหมาะสมมากกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับ มนลดา กล่อมแก้ว (2555) ที่กล่าวว่า ค่า KMO เป็นค่าที่ใช้วัดความเหมาะสมของข้อมูลว่าสมควรใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเพียงใด ถ้าค่าของ KMO $\geq$.90 แสดงว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะสมมากกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ 2)ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า ทุกองค์ประกอบของตัวบ่งชี้รวมทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า โดยตัวบ่งชี้รวมทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) ที่มีค่ามากที่สุด คือ องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รองลงมาเป็นด้านการตัดสินใจ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างสัมพันธภาพ และด้านการจัดการอารมณ์ ตามลำดับ สอดคล้องกับ วันดี วิถี (2554) ในการเรียงลำดับตัวบ่งชี้ที่มีองค์ประกอบ

ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ และตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยของนักเรียน แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวิจัยที่ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 72 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1)องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2)องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ 3)องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนเอง 4)องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 5)องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพ และ 6)องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการจัดการอารมณ์ ซึ่งองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ทั้งหมดนี้สามารถใช้วัดทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้อย่างมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

6.3 ผลการสร้างเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการสร้างเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อประเมินความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยใช้กระบวนการ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความเหมาะสมโดยรวมขององค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาเป็นระดับความเหมาะสมระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านการสร้างสัมพันธภาพ และด้านการจัดการอารมณ์ตามลำดับ สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ทักษะชีวิตเป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนา นอกจากนั้น กฤษฎา ปัญญา (2552) พบว่า ความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ มีความสอดคล้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และรณภัทร กตตน์วงศ์ (2557) ได้กล่าวว่า การที่นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในระดับดีนั้นเนื่องมาจากการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และจัดกิจกรรมเสริมทักษะ โดย การสร้างเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นั้น มีคุณภาพและครอบคลุมด้านการประเมินทั้ง 6 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย และ 72 ตัวบ่งชี้ นั้น สามารถนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้ในการประเมินคุณภาพผู้เรียนก่อนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือใช้ในงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ตลอดจนใช้ในการวางแผนการศึกษาในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาได้

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบนั้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพล หรือบ่งบอกถึงทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วน

จังหวัด โดยที่โมเดลโครงสร้างการวัดทักษะชีวิต ความสอดคล้องกลมกลืนกับเกณฑ์ แสดงว่า โมเดลการวัดมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมากและถือได้ว่าเป็นรูปแบบของทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการนำโมเดลไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนานั้น ควรคำนึงถึง ความสำคัญขององค์ประกอบหลัก โดย คำนึงถึงค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1)องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2) องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ มีการประเมินทางเลือกที่ดีที่สุดมาใช้ในการตัดสินใจ เพราะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น 3)องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 4)องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพ 5)องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านความตระหนักรู้ในตนเอง 6)องค์ประกอบหลักทักษะชีวิตด้านการจัดการอารมณ์

7.2.2 เกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สามารถใช้วัดคุณภาพผู้เรียนก่อนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือใช้ในงานระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนใช้ในการวางแผนการศึกษาในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาและระดับชั้นที่สูงกว่าได้

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้ และข้อคำถามในแบบประเมินภายหลังจากสร้างเกณฑ์ โดยข้อคำถามควรเป็นในลักษณะของการตอบแบบวัดทัศนคติ ไม่มีข้อผิด ไม่มีข้อถูก เพียงแต่เป็นข้อใดแสดงความรู้สึกต่อเรื่องนั้นๆ มากกว่ากัน หรือเป็นการสร้างสถานการณ์ให้เลือกตอบ

7.3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา(Research and development) โดยใช้โมเดลที่ได้รับการทดสอบจากงานวิจัยนี้เป็นแนวทาง เพื่อให้ได้โปรแกรมในการฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และหัวหน้างานกิจการนักเรียน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้สูงขึ้น อันจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนในสังคมได้อย่างมีความสุข ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

7.3.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ สำหรับทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นอื่นหรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กรนั้นๆ

8. เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ จินหน่อ. (2553). การใช้กิจกรรมการแนะแนว เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต ด้านการจัดการเรียน เวลา และความสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กฤษณา ปัญญา. (2552). **การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2551). **กระบวนการออกแบบย้อนกลับ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนลดา กล่อมแก้ว. (2555). **การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมธาวิ ธรรมานภาพ และคณะ. (2545). **ผลของการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาตนด้านความฉลาดทางอารมณ์ (ดี เก่ง สุข) ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต ด้วยโปรแกรมการฝึกทางจิตวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2555). **เด็กไทยขาดทักษะชีวิตเพราะระบบโรงเรียน ไม่ส่งเสริม**. สานปฏิรูป. 5(55). 66-72.
- รมณัทกร กตตน์วงศ์กร. (2557). **การศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางจาก (โกมลประเสริฐอุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันดี วิถี. (2554). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2554). **ต้องทำอีกโพล**. มติชน. 25(1276). 30.
- Nelson-Jones, Richard. (1997). **Group Leadership : A Training Approach**. California : Brook/Cole.
- Thompson; Rudolph; & Henderson. (2004). **Counseling Children**. 6th ed. New York : Brooks/Cole.

9. คำขอบคุณ

ดุขฉินิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุสา พรหมทา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา เอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณครอบครัว ตลอดจนญาติพี่น้องที่เป็นกำลังใจ ให้การสนับสนุนผู้วิจัย ตลอดมา คุณค่าและประโยชน์ของดุขฉินิพนธ์นี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญู กตเวทิตา แต่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ทำให้ประสบความสำเร็จในวันนี้